

บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีพวิชาชีพสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก The Role of the State in Creating Bilateral Occupation to Labor Market, Plastic Industry

ปัทิตา ศรีกาญจน์

Patitta Sornkarn

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาในอุตสาหกรรมไทย 2) ศึกษาบทบาทรัฐในการสร้างอาชีพวิชาชีพ สู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคบทบาทรัฐในการสร้างอาชีพวิชาชีพสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก 4) เสนอแนวทางบทบาทรัฐในการสร้างอาชีพวิชาชีพสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย (1) กลุ่มภาครัฐในการกำหนดนโยบาย (2) กลุ่มภาครัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (3) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผลการศึกษา พบว่า 1) พัฒนาการบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมไทย ได้เป็น 4 ยุค ยุคที่ 1 เริ่มดำเนินการสร้างระบบการศึกษา 2527-2539 (ผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรม) ยุคที่ 2 ปฏิรูปการศึกษา ปรับปรุงการเรียนการสอนในระบบอาชีวศึกษา ยุคที่ 3 ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มุ่งเน้นให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และ ยุคที่ 4 การสร้างอาชีพศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ให้อาชีพมีความเป็นสากลและร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น 2) บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีพวิชาชีพสู่ตลาดอุตสาหกรรมพลาสติก ประกอบด้วย 1. บทบาทรัฐในการกำหนดนโยบายสร้างแรงงานอาชีพวิชาชีพ และ 2. บทบาทรัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ 3) ปัญหาและอุปสรรคบทบาทรัฐในการดำเนินนโยบาย เกิดจากความไม่เพียงพอบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน และ 4) ข้อเสนอ คือ รัฐควรให้อำนาจสถาบันการศึกษากำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน รัฐมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก และส่งเสริมงานวิจัยในการพัฒนาฝีมือแรงงานอาชีพวิชาชีพ

คำสำคัญ: บทบาทรัฐ, แรงงาน, อุตสาหกรรมพลาสติก

Abstract

This Research aims to: 1) Study the development of the state role in creating vocational labor in the Thai industry. 2) Study the state role in creating bilateral occupations to the labor market, plastic industry. 3) Study the problems and obstacles of the state role in creating bilateral occupations to the labor market, plastic industry. 4) To propose the role of the state in creating bilateral occupations to the labor market, plastic industry. By Qualitative Research Methods, using in-depth interviews with key informants 3 groups, including (1) government sector in policy formulation (2) government sectors in implementing policies and (3) stakeholders in implementing policies,

Results of study are as follows. 1) Developing the state role in creating labor to the Thai industrial labor market into 4 eras, the 1st generation, starting the creation of the educational system 1984-1996 (Produce manpower to the labor market) 2nd Generation Education reform to Improving teaching and learning management in the vocational education system 3rd generation of education reform in the second decade (2009-2018), that focuses on quality Thai people to learn throughout life and 4th Generation

Vocational education is consistent with the national strategy for 20 years (2017-2036). Vocational education is international and has more cooperation with foreign countries. 2. The state role in creating bilateral occupations to the labor market, plastic industry Plastic consists of 1) State roles in formulating policies for creating bilateral vocational labor. And 2) the role of the state in implementing the policy to achieve success with relevant factors, (3) Problems and obstacles in the role of government in the implementation of policies Caused by inadequate personnel in teaching and learning management (4) Proposals the state should empower the educational institution to determine the structure of the curriculum resulting from the real needs of the community. Or establishments in the community Only the state is responsible for the administration. And the state should promote research in developing bilateral vocational skills.

Keywords: The Role of the State, Labor, Plastic Industry

Received: 2019-06-02

Revised: 2019-01-05

Accepted: 2020-03-22

บทนำ

ปัญหาแรงงานไทยกำลังจะกลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่รอวันแก้ไขเท่าที่ผ่านมา มีการหยิบยกประเด็นปัญหาแรงงานมาถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างแพร่หลายในเบื้องต้นผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นปัญหาการขาดแคลนแรงงานออกเป็น 2 ประเด็นปัญหา นั่นก็คือ ประเด็นแรก การขาดแคลนแรงงานระดับล่างหรือแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งเป็นการขาดแคลนแรงงานในเชิงปริมาณ กล่าวคือตลาดแรงงานมีความต้องการใช้แรงงานมากกว่าจำนวนแรงงานที่มีอยู่หรือมีอุปสงค์มากกว่าอุปทาน โดยแรงงานไร้ฝีมือส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่จำเป็นต้องมีความรู้หรือการศึกษาแต่สามารถทำงานได้หากได้รับการสอนงานเพียงเล็กน้อย ประเด็นที่สอง การขาดแคลนแรงงานฝีมือถือว่าการขาดแคลนแรงงานเชิงคุณภาพเกิดขึ้นในกลุ่มแรงงานระดับสูงหรือแรงงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของประเทศ กล่าวคือในหนึ่งปีมีนักศึกษาจบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวช. และปวส.) และระดับปริญญาตรี เป็นจำนวนมาก เนื่องจากนโยบาย ขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐ ด้วยการเพิ่มปริมาณมหาวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด แต่มีผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าวเพียง 2 ใน 3 เท่านั้น และ 1 ใน 3 อยู่ในภาวะตกงาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสายสังคมศาสตร์พฤติกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ วารสารศาสตร์และบริหารธุรกิจมีอุปทาน ล้นตลาด แต่ในหลายสาขาวิชา เช่น วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์บางสาขากลับขาดแคลนกำลังคนอยู่มาก นอกจากนั้นยังพบว่า การขาดแคลนแรงงานฝีมือยังเกิดจากการขาดทักษะในการปฏิบัติงาน ขาดความเชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ หรือขาดความสามารถเชิงเทคนิคทำให้ถูกปฏิเสธจากตลาดแรงงาน และสภาพปัญหาการเรียนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ตลาดต้องการเพราะส่วนหนึ่งเลือกที่จะเข้าเรียนตามเพื่อน ตามกระแสหรือตามความต้องการของตนโดยขาดการไตร่ตรองเกี่ยวกับตลาดงานในอนาคต อีกทั้งสภาพการแข่งขันในธุรกิจอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือความต้องการของตลาดงานอาจจะเปลี่ยนไปตามสภาพการที่เปลี่ยนแปลงทำให้ไม่มีตำแหน่งงานรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษากิจการขาดคุณสมบัติที่ผู้ประกอบการคาดหวัง และการเลือกเรียนในสาขาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แรงงานส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าสู่ตลาดงานได้ ก่อให้เกิดสภาวะการว่างงานในที่สุด (ปาริฉัตร จันทิโร, 2555 หน้า 30-33)

ดังนั้นกระบวนการแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานในระดับต้นน้ำจึงมุ่งไปที่การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่ผู้เรียนสามารถทำงานจริงในสถานประกอบการ ได้เรียนรู้จากครูฝึก ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานจริง มีความ

เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสูง และได้ใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยที่ใช้งานจริงในอุตสาหกรรม ในระดับกลางน้ำ ผู้ประกอบการสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนในระยะยาว ด้วยการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการ สามารถปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสามารถสร้างความผูกพันระหว่างนายจ้าง กับลูกจ้าง สร้างความภักดีต่อองค์กร ถ่ายทอดวัฒนธรรมองค์กร อันเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ ลดอัตรา การลาออก และยังเป็นส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรในการทำงานร่วมกันกับสังคม อีกทั้งการทำงานใกล้ชิดกับสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ในระดับปลายน้ำ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตในภาพรวม พบว่า การศึกษาทวิภาคีจะเป็นกุญแจดอกที่สำคัญในการยกระดับฝีมือแรงงานสืบเนื่องจากนักเรียนนักศึกษาจะได้ความรู้เชิงทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติ และยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือและแรงงานฝีมือเนื่องจากผู้ประกอบการสามารถวางแผนแรงงานในระยะยาวและผลิตแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตน

ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ไม่เพียงจะช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาแรงงานในเชิงปริมาณ แต่ครอบคลุมไปถึงการแก้ปัญหาเชิงคุณภาพ เพราะปัจจุบันการแข่งขันในภาคธุรกิจไม่ได้วัดกันที่ราคา แต่ต้องเน้นที่คุณภาพด้วย ประเทศไทยจึงต้องพัฒนาตนเองจากการเป็นฐานการผลิตต้นทุนต่ำไปเป็นฐานการผลิตที่มุ่งเน้นคุณภาพ โดยต้องมีการพัฒนาคนควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งปัญหาแรงงานจะถูกแก้ไขได้หรือไม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เมื่อสถานประกอบการเอกชนร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและภาครัฐ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีจะก่อให้เกิด ประโยชน์กับทุกฝ่าย ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเองจึงมีความสนใจเรื่อง “บทบาทรัฐในการสร้างอาชีพทวิภาคีสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกไทย” เพราะอย่างน้อยจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในระดับล่าง และระดับบน รวมทั้งการผลิตฝีมือแรงงานทั้งในและนอกระบบให้มีมาตรฐานสู่ระบบสากลในอนาคตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาในอุตสาหกรรมไทย
2. เพื่อศึกษาบทบาทรัฐในการสร้างอาชีพทวิภาคี สู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคบทบาทรัฐในการสร้างอาชีพทวิภาคีสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก
4. เพื่อเสนอแนวทางบทบาทรัฐในการสร้างอาชีพทวิภาคีสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ แนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลจะต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น ซึ่งเป็นตัวกระทำหลัก โดยความสำคัญหลักของข้อความข้างต้นซึ่งได้เน้นย้ำถึงความชัดเจนเฉพาะเจาะจง ระดับความซับซ้อนของปัญหา ความครอบคลุม ความกว้างขวาง ความชัดเจนเฉพาะเจาะจงในนโยบายระดับล่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสรุปแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลว่า เป็นกระทำโดยรัฐเท่านั้น ซึ่งความต้องการในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันปัญหา โดยกิจกรรมของรัฐบาลจำต้องมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง ระดับความซับซ้อนของ ปัญหา ความครอบคลุม ความกว้างขวาง ความชัดเจนเฉพาะเจาะจงในนโยบายระดับล่าง

กรอบการวิจัยนโยบายสาธารณะ มีด้วยกันหลายวิธี โดยผู้วิจัยจะเน้นเฉพาะกรอบการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติเท่านั้น ซึ่ง จุมพล นิธิพานิช (2554, หน้า 12-14) อธิบายถึง ขอบข่ายการวิจัยการนำนโยบายไปสู่

ปฏิบัติ ว่าเป็นวิธีแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย โครงการ/แผน ไว้ 3 ขั้นตอนใหญ่ว่า (1) การวิเคราะห์ การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกรณีที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นกรณีที่มีการวิเคราะห์ถึงโครงสร้าง และปัจจัย อื่น ๆ ของนโยบาย แผนงาน และโครงการที่จะนำไปสู่ปฏิบัติ (2) การประเมินระหว่างการนำนโยบายไปสู่การ ปฏิบัติ เป็นเรื่องของการประเมินและตรวจสอบผลในระหว่างการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งที่นิยมปฏิบัติกัน ก็คือระยะเวลาที่อยู่กึ่งกลางของนโยบาย โครงการ/แผนงาน และ (3) การประเมินผลการนำนโยบายไปสู่ปฏิบัติ ก็ คือการประเมินนโยบาย โครงการ/แผนงาน ที่ได้ปฏิบัติเสร็จแล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับตลาดแรงงาน ตลาดแรงงาน (Labor Economics) คือ แหล่งที่นายจ้างและคนงานจะพบ กันได้เพื่อจะได้ ตกลงทำสัญญาเขาทำงานโดยนายจ้างได้รับบริการจากคนงาน และคนงานได้รับค่าจ้างเป็นผล ตอบแทนจากการขายแรงงาน ถ้ามองในแง่วิชาการตลาดแรงงาน ก็คือ แหล่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์และ อุปทานของ แรงงานนั่นเอง ซึ่งทางด้านอุปสงค์ของแรงงานคือ ฝ่ายนายจ้างผู้ต้องการจ้างแรงงาน และ ทางด้านอุปทานของ แรงงานก็คือฝ่ายลูกจ้างหรือคนงานที่ต้องการเสนอขายแรงงานหรือหางานทำ ดังนั้น แหล่งที่เป็นตลาดแรงงาน ได้แก่ สำนักงานจัดหางาน แหล่งที่มีคนว่างงาน และแหล่งที่มีงานว่าง เช่น โรงงาน บริษัทต่าง ๆ เป็นต้นลักษณะ ของตลาดแรงงาน แตกต่างจากตลาดสินค้าและ บริการอื่น ๆ คือ 1) ปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดเรื่องการทำงาน แรงงานไม่ใช่จะตกลงแลกเปลี่ยนซื้อขายแรงงานด้วย ราคา (ค่าจ้าง) สูงอย่างเดียวเหมือนกับตลาดสินค้าและ บริการ เพราะแรงงานเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจ แรงงานเมื่อบางคนชอบทำงานใกล้บ้าน สะดวกสบายถึงแม้ว่าจะได้รับ ค่าจ้างต่ำก็ตาม แต่บางคน อาจจะเสนอขายได้ค่าจ้างสูง ดังนั้นค่าจ้างในแรงงานอย่างเดียวกันจึงอาจมีได้หลาย ระดับ 2) อัตราค่าจ้างในตลาดแรงงานไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยเหมือนราคาสินค้าโดยทั่วไป กล่าวคือ อัตราค่าจ้าง แรงงานที่ไม่มีสหภาพแรงงาน นายจ้างมักจะกำหนดอัตราค่าจ้างไว้แน่นอนคงที่เพราะ ถ้าอัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลง เร็วเกินไปย่อมไม่เป็นผลดีแก่นายจ้างในด้านต้นทุนการผลิตและลูกจ้างจะรู้สึกว่ ภาวะการณ์ทำงานของเขาไม่มี เสถียรภาพ ทำให้เกิดปัญหาแรงงานย้ายเขาออกจากงาน (problem of labor turnover) 3) การเคลื่อนย้าย แรงงาน (lack of mobility) เนื่องจากอัตราค่าจ้างแรงงานในตลาด แรงงานมีหลายระดับไม่แน่นอนตายตัวเหมือน ราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ แรงงานที่มีความรู้ ความสามารถอย่างเดียวกัน นายจ้างต่างคนอาจให้ค่าจ้างต่างกัน ได้และถึงแม้ว่านายจ้างผู้ ซึ่งให้ค่าจ้าง แก่ลูกจ้างสูงนั้น ก็ไม่อาจทำให้ลูกจ้างรายอื่นเคลื่อนย้ายไปทำงานกับ นายจ้างคนนั้นเสมอไป เพราะ ลักษณะของงานอาจไม่มั่นคง หรือไม่มีตำแหน่งงานว่างพอ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ตลาดแรงงานเป็นตลาดที่มีความสมบูรณ์น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดชนิด อื่น ๆ ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงตลาดแรงงานมักปรับตัวได้ช้ากว่าตลาดอื่น ๆ เช่น เมื่อค่าจ้างสูงขึ้นการเสนอขายแรงงานอาจ ไม่เพิ่มขึ้นทันทีและในบางครั้งอาจลดลง เพราะแรงงานอาจ พอใจพักผ่อนเพิ่มขึ้นได้ซึ่งผิดกับตลาดสินค้าและ บริการถ้าระดับราคาสินค้าสูงขึ้นในขณะที่ค่าใช้จ่าย ในการผลิตไม่เปลี่ยนแปลงจำนวนสินค้าที่เสนอขายก็จะ เพิ่มขึ้นค่อนข้างแน่นอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล้า ทองขาว (2534 : 349-354) ทำการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา นโยบายธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติแสวงหาปัจจัย และชุดปัจจัยที่มีอิทธิพล สามารถอธิบายความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ วิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบ ตัดขวางอย่างง่าย หน่วยการวิเคราะห์คือ บุคคลที่ร่วมโครงการธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบลและจังหวัด มีกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มคือ ผู้บริหาร โครงการผู้ประสานงาน อาสาสมัคร และผู้ผ่านโครงการ จำนวนรวม 457 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และ แบบทดสอบตัวแปรตามที่ทำการศึกษาได้แก่ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติตัวแปรอิสระมี 5 ตัว

แปรคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของนโยบาย การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่น และมาตรการควบคุม ประเมินผล และการกระตุ้นส่งเสริม ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ 2) ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุดและรองลงมาได้แก่ การสนับสนุนจากส่วนกลางและ ท้องถิ่น การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มาตรการ ควบคุม ประเมินผล และการกระตุ้นส่งเสริม และเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) โดย รองศาสตราจารย์ดร.กล้า ทองขาว ได้ทำ การวิจัย เรื่อง “ยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อวิเคราะห์และพัฒนา ตัวแบบความสำเร็จ 19 ของการนำแผนสู่การปฏิบัติ และเพื่อเสนอแนะยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรมแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรม และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักปฏิบัติการวิชาชีพการจัดทำแผนนักปฏิบัติการนำแผนสู่การปฏิบัติ ประชาชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรประชาคมและผู้แทนองค์กรเอกชนที่สนใจการศึกษาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์หรือแผน กลยุทธ์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรมแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติมีดังนี้ 1) การสร้างความเข้าใจร่วมกันด้วยความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การกำหนดกรอบภารกิจและการมอบหมายงาน แก่องค์กรในเครือข่ายโครงสร้างในการบริหารแผนชัดเจน 3) การสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรที่นำแผนสู่การปฏิบัติให้มีสมรรถนะเข้มแข็ง 4) การมีระบบการกำกับตรวจสอบ และประเมินผลเป็นกลไกส่วนหนึ่งขององค์กร 5) การเสริมแรงแบบสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนและผูกพันโดยส่วนกลางและท้องถิ่น 7) การมีส่วนร่วมแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวม ในส่วนภูมิภาคเขตพื้นที่การศึกษาและท้องถิ่น

สกนธ์ ชุมทัพ (2548, หน้า 75-83) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “กลยุทธ์การนำนโยบายดำเนินการ การศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์ในการนำนโยบายดำเนินการการศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2) เปรียบเทียบกลยุทธ์ ในการนำนโยบายดำเนินการการศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง 3) เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการนำนโยบายดำเนินการการศึกษาสู่การปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติตามนโยบายในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และ 4) ศึกษาข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการนำนโยบายดำเนินการการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ผู้ส่งผ่านนโยบาย ผู้ปฏิบัติตามนโยบายและผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับบริการจำนวน 354 คน ได้มา โดย การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำนโยบายดำเนินการการศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์ในการนำนโยบายดำเนินการการศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในภาพรวมมีการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) กลยุทธ์ในการนำนโยบายดำเนินการการศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามความ คิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามี การนำไปปฏิบัติในระดับไม่แตกต่างกัน 3) กลยุทธ์ในการนำนโยบาย ดำเนินการการศึกษาสู่การปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติตามนโยบายในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เห็นว่ามีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการนำนโยบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติที่สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ ด้านการประชุม อบรม และสัมมนา กลยุทธ์ด้านการตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงาน และกลยุทธ์ด้านการให้รางวัลและสวัสดิการตอบแทน ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีในตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling)

ขั้นตอนที่ 1 เลือกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีไปปฏิบัติ โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกด้วยเหตุผล

(1) เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในการสร้างฝีมือแรงงานสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมพลาสติก ที่ผู้วิจัยทำการสำรวจสัดส่วนการคัดเลือกพนักงานเข้าทำงาน ผลการสำรวจส่วนใหญ่มาจากสถาบันเทคโนโลยีช่างกลปทุมวัน

(2) เป็นสถาบันที่ใช้กระบวนการผลิตแรงงานแบบเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งบริษัทที่มีศักยภาพทั้งในและต่างประเทศ

(3) การเข้าถึงข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการเชิงลึกได้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 เลือกหน่วยงานตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีไปปฏิบัติ คือ “สถาบันเทคโนโลยีช่างกลปทุมวัน” มีการจัดหลักสูตรที่จับมือกระทรวงแรงงาน บริษัทไทยซัมมิต และสถาบันการศึกษา MOU พัฒนาช่างด้านยานยนต์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ สมุดบันทึก ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จะอาศัยความเชื่อมโยงของแนวคิด และทฤษฎีที่มีความสอดคล้อง กับการนำนโยบายการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีในตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก โดยจะทำการรวบรวม และวิเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในหน่วยงานสถานศึกษากับสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดแรงงาน แนวคิดความต้องการแรงงาน เป็นต้น เพื่อสังเคราะห์เป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก

การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างเป็นคำถามเพื่อใช้ในการวิจัย โดยการนำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์มาแยกองค์ประกอบ เพื่อสร้างเป็นโครงสร้างคำถามให้ครอบคลุมกับประเด็นคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร ใช้ข้อมูลจากคณะรัฐมนตรี พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และระเบียบ คำสั่ง เอกสาร หนังสือ งานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายดำเนินการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีในตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก จะทำการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2560 – มีนาคม 2562 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการสร้างแรงงานอาชีพศึกษาทวิภาคีในตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มภาครัฐในการกำหนดนโยบาย (2) กลุ่มภาครัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (3) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ทั้งสิ้น 13 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562

พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัยงานวิจัยชิ้นนี้ใช้กรณีศึกษา สถาบันเทคโนโลยีช่างกลปทุมวัน สังกัดกรมอาชีวศึกษา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาสู่ตลาดอุตสาหกรรม

กล่าวโดยสรุปว่าพัฒนาการระบบการเรียนรู้อาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องมีพัฒนาการในแต่ละช่วงที่ผ่านมาที่ต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่ถือเป็นฐานกำลังสำคัญในการผลิตแรงงานสู่ตลาดอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจบริการ ตั้งแต่เริ่มสมัยสุโขทัย อยุธยา กรุงธนบุรี สยาม รัตนโกสินทร์ตอนต้น จนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และนำมาสู่ยุคแห่งการพัฒนาตามระบบทุนนิยมที่รับโครงสร้างการพัฒนาจากชาติตะวันตก นำมาสู่กรอบแนวความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 2-3 ที่มีการขยายฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลิตแรงงานสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรม จนนำมาสู่การสร้างระบบอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนเพื่อต้องการผลิตแรงงานให้สนองตอบตลาดแรงงานเพื่อป้องกันการว่างงานของแรงงาน อาชีวศึกษาถูกละเลยมาเกือบจะ 10 ปี จนนำมาสู่ยุครัฐบาลปัจจุบัน (รัฐชาติปัตย์) นำมาสู่การสร้างกรอบในการพัฒนาประเทศผ่าน “กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20” ที่ต้องการก้าวผ่านไทยแลนด์ 3.0 ที่ประเทศไทยต้องการก้าวผ่านกับดักแห่งรายได้ปานกลาง การลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคม สู่การพัฒนาที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้วยใช้แรงงานอาชีวศึกษาเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไม่ทิ้งคนใดคนหนึ่งไว้ข้างหลัง สู่ ไทยแลนด์ 4.0 “อย่างยั่งยืนด้วยระบบความแข็งแกร่งเศรษฐกิจฐานราก ผู้วิจัยสรุปพัฒนาการที่เปลี่ยนผ่านระบบการศึกษาอาชีวศึกษาที่ใช้เหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงที่นำมาสู่สิ่งที่ดีที่สุดได้เป็น 4 ยุค คือ ยุคที่ 1 เริ่มดำเนินการสร้างระบบการศึกษา 2527-2539 (ผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรม) ยุคที่ 2 การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542-2551) ประสบปัญหาต้องมีการปรับปรุง โดยเฉพาะด้านคุณภาพของผู้เรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ยุคที่ 3 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) หรือที่เรียกว่า “การปฏิรูปการศึกษารอบสอง” ที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และ ยุคที่ 4 การสร้างอาชีวศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

2. บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาสู่ตลาดอุตสาหกรรมพลาสติก

บทบาทรัฐในการกำหนดนโยบาย สรุปผลการศึกษาในประเด็นดังกล่าวที่กล่าวถึงบทบาทรัฐมีการกำหนดนโยบายในการปฏิรูประบบอาชีวศึกษาในรูปแบบใหม่ที่ต้องการสร้างศักยภาพของแรงงานอาชีวศึกษาที่รัฐต้องการให้แรงงานอาชีวศึกษาเป็นฐานกำลังหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเรื่องความมั่นคงในด้านการแข่งขัน การขับเคลื่อนสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมอาชีวศึกษาเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการนำนักศึกษาที่คิดค้นสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม มาเจรจาเพื่อจับคู่กับผู้ประกอบการและสถานประกอบการภาคเอกชน ณ จังหวัดชลบุรี เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจ้างงาน จ้างให้ผลิตสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการแต่ละสาขาอุตสาหกรรมแก่สถานประกอบการ ซึ่งทำให้นักเรียนนักศึกษาและสถาบันการศึกษามีรายได้ และขณะนี้เตรียมแนวทางที่จะขยายผลโครงการนี้ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และประการสำคัญการให้ความสำคัญกับทุกสถาบันอย่างเท่าเทียม ควรที่จะสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสถาบันอาชีวศึกษาของ

ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน เพราะทุกสถาบันมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิชาชีพ และมีงานทำเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงไม่ควรสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้น การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาวิชาชีพและคณะทำงานสานพลังประชารัฐ E2 อย่างเข้มข้นโดยจะต้องยกระดับความร่วมมือในการจัดการศึกษาวิชาชีพกับภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากำลังคนตอบโจทย์ความต้องการของสถานประกอบการและเป้าหมายอุตสาหกรรมใหม่ตามนโยบายรัฐบาล เช่นเดียวกับการร่วมดำเนินงานกับคณะทำงานสานพลังประชารัฐ ด้านการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ (E2: Competitive Workforce) ซึ่งมีแนวทางการทำงาน 4 ด้าน ได้แก่ การปรับภาพลักษณ์ของผู้เรียนอาชีวศึกษา (Re-branding), การจัดทำฐานข้อมูลอาชีวศึกษา (Database of Demand and Supply), สถานศึกษาเป็นเลิศ (Excellent Model School) และการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ (Standards and Certification Center) พร้อม ๆ กับการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีโดยใช้พลังฝีมือชนในเชิงบวกมาช่วยสร้างการรับรู้ต่อสาธารณชน

บทบาทรัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติ บทบาทรัฐในประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบอาชีวศึกษาวิชาชีพ ผ่านโครงการอาชีวศึกษาวิชาชีพประชารัฐ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องการแรงงานทั้งที่เป็นแรงงานฝีมือและแรงงานกึ่งฝีมือที่มีทักษะต่ำกว่าความคาดหวังของผู้ประกอบการ ทั้งทักษะด้านภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะการสื่อสาร การบริหารจัดการ และความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ และสอดคล้องกับ แผนยุทธศาสตร์ที่ต้องการสถาบันอาชีวศึกษายกระดับการเรียนการสอน ที่รัฐคาดหวังให้ “บทบาทอาชีวศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ” ทั้งทางด้านเกษตร และอุตสาหกรรมกรรมเป้าหมาย S Curve และ New S Curve (ยกระดับการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม) นวัตกรรม ทักษะขั้นสูง มีความคิดสร้างสรรค์ หนึ่ง ๆ ในหลายอุตสาหกรรม คือ “อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ”

3. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทรัฐในการสร้างอาชีวศึกษาสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติก

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาวิชาชีพต่อการสร้างแรงงานในอุตสาหกรรมพลาสติกไทย จึงเกิดขึ้นจากสถาบันที่นำนโยบายไปปฏิบัติที่มีศักยภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน การกำหนดนโยบายที่เหมือนกันทั่วประเทศให้ดำเนินการในรูปแบบที่เป็นเอกภาพแบบองค์รวม จึงไม่สอดคล้องกับพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และไม่สนองตอบความต้องการของนักเรียนนักศึกษา และในการกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดนโยบายที่สะท้อนจากข้างบนลงล่าง ที่ไม่ได้สะท้อนจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

4. เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกไทย

1) ด้านนโยบาย นโยบายที่รัฐกำหนดนั้นมีลักษณะเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลงภายใต้เงื่อนไขของเวลา การกำหนดนโยบายมิได้มีความใกล้ชิดปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ไม่ศึกษาความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดนโยบาย ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นไปได้ยากยิ่ง ดังนั้นบทบาทรัฐในการกำหนดนโยบาย จึงเป็นเรื่องของการปรับเปลี่ยนบทบาทรัฐที่เกิดขึ้นโดยกระบวนการรวบอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางและภาคภูมิภาคต้องนำนโยบายที่รัฐส่วนกลางสู่การปฏิบัติแต่สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามบริบทของสภาพพื้นที่นั้น ๆ แต่ในความเป็นจริงกลไกด้านการควบคุมเสมือนการให้อิสระในการจัดการศึกษาแต่แท้จริงแล้วการนำไปปรับให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบใหญ่ ๆ ที่ภาครัฐส่วนกลางเป็นผู้ควบคุม ดังนั้นการใช้กลไกอำนาจรัฐผ่านกระบวนการควบคุมจะให้ภาพในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของสถาบันอาชีวศึกษาภายใต้โครงการ “สถาบันการศึกษา

อาชีวศึกษาต้นแบบ พลังประชารัฐ” จะต้องปราศจากการควบคุมจากภาครัฐ รัฐต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการบริหารแนวใหม่ที่มีหน้าที่เป็นเพียงอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนประสานงานระหว่างหน่วยงานในองค์กรนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการสร้างแรงงานสู่ตลาดอุตสาหกรรมพลาสติกในอนาคต

2) การนำนโยบายไปปฏิบัติในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคี ขาดความต่อเนื่องของนโยบายที่ต้องการพัฒนาศักยภาพแรงงานอาชีวศึกษา แต่กระบวนการต้นน้ำในการสร้างแรงงานก็คือ “บุคลากรทางการศึกษา” ไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญตามความต้องการตลาดแรงงานในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้ยังมีช่องว่างในการปฏิบัติเกิดขึ้นอันเป็นอุปสรรคต่อ ผู้ปฏิบัติ ดังนั้นบทบาทรัฐในการกำกับดูแลจึงเป็นกระบวนการควบคุมโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทางการศึกษาโดยการสร้างวิถีทางแห่งความก้าวหน้าในสายวิชาชีพและไม่ต้องปิดกั้นบุคลากรที่ต้องการเข้ามาทำงานในระบบอาชีวศึกษาโดยการกำหนดคุณสมบัติที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้นบทบาทรัฐผ่านการใช้อำนาจในการควบคุม จึงน่าจะเป็นไปในรูปแบบกำหนดแบบกว้าง ๆ ในการปฏิรูประบบการจัดการเรียนการสอนในระบบอาชีวศึกษาที่บุคลากรในระบบอาชีวศึกษาไม่รู้สึกว่าถูกบังคับหรือควบคุมให้ทำการปฏิรูประบบการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดภาคอุตสาหกรรม แต่เป็นไปในรูปที่รัฐยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในสังคมเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษาในระบบอาชีวศึกษา และเป็นภารกิจที่ต้องการทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าใช้กลไกในการควบคุมให้เกิดการปฏิรูประบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในรูปแบบโครงการ “สถาบันอาชีวศึกษาต้นแบบ พลังประชารัฐ” ที่เป็นการแบ่งแยกโดยระบบประเมินสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาต้องผ่านเกณฑ์ที่รัฐกำหนดจึงสามารถเข้าร่วมโครงการดังกล่าวและภาครัฐเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานกลางและสนับสนุนการสร้างแรงงานทุกรูปแบบ

3) ด้านผลประโยชน์และความต้องการของสถานประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก ต้องการแรงงานที่มีศักยภาพที่ทักษะเฉพาะในการปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมพลาสติก ดังนั้นบทบาทรัฐในการกำหนดหลักสูตรอาชีวศึกษาทวิภาคี เป็นรูปแบบที่รัฐใช้กลไกในการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างศักยภาพให้กับระบบจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความสอดคล้องและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมและในประเด็นนี้บทบาทรัฐในปัจจุบันทำการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้าง “สถาบันต้นแบบอาชีวศึกษา พลังประชารัฐ” ที่ดึงเอาสถาบันอาชีวศึกษาที่มีการจัดรูปแบบทวิภาคีมาเข้าร่วมเพื่อทำหน้าที่แทนภาครัฐในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถาบันอาชีวศึกษาที่มีศักยภาพที่ปานกลางหรือต่ำ ให้ยกระดับให้เท่าเทียมกันในการนำนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในการสร้างแรงงานสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมที่กำลังขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพส่งผลให้การผลิตอุตสาหกรรมพลาสติกศักยภาพต่ำกว่าเป้าหมายและในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศคุณภาพสินค้าของไทยต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง ดังนั้นบทบาทรัฐผ่านกลไกการใช้อำนาจด้านการบริการในการสนับสนุนการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคีจึงเป็นไปในรูปแบบที่ต้องยกระดับศักยภาพในการผลิตบุคลากรของอาชีวศึกษาให้มีความเท่าเทียมกันอย่างต่อเนื่อง

4) บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคีสู่ตลาดอุตสาหกรรมพลาสติก ที่มีประสิทธิผลนั้นในบทบาทรัฐในการกำหนดนโยบายในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคี ควรมีความครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเป็นไปเพื่อสาธารณะประโยชน์โดยแท้จริงโดยไม่มีอคติทางการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหา นโยบายในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคี ที่กำหนดควรมาจากความต้องการของตลาดแรงงานควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจในลักษณะสื่อสารสองทาง (two way communication) เพื่อให้ได้มีการซักถาม ซึ่งจะส่งผลต่อนโยบายให้มีประสิทธิผลได้ ดังนั้นบทบาทรัฐด้านการผลักดันและส่งเสริมจึงเป็น

กระบวนการในการวางแผนเป็นไปในรูปของหน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยงานเข้าร่วมประชุมวางแผนในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาแบบทวิภาคีที่ภาครัฐเห็นว่าถ้าให้บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาเพียงหน่วยงานเดียวจะไม่ประสบผลสำเร็จเพราะในการพัฒนาที่ผ่านมาหน้าที่ในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นบทบาทของภาครัฐฝ่ายเดียว แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงประกอบกับมีการเปิดตลาดแรงงานเสรีในระดับสากล จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐต้องการทำงานในรูปแบบบูรณาการที่ให้หลาย ๆ หน่วยงานในภาคสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบข้อตกลง ดังนั้นในกระบวนการนี้จึงเป็นไปในรูปของการผลิตแรงงานอาชีวศึกษาแบบทวิภาคีที่ภาครัฐดึงภาคเอกชนมาร่วมในการสร้างแรงงานที่ปรับเปลี่ยนโรงงานเป็นโรงเรียน นักเรียนรู้ภาคทฤษฎีและวิชาการจากโรงเรียน และฝึกการปฏิบัติจริงจากภาคธุรกิจเอกชน เป็นการวางแผนเพื่อสู่เป้าหมายของนโยบายในการตอบโจทย์การสร้างแรงงานอาชีวศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศบนพื้นฐานมั่นคง มั่งคั่ง และสู่การยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า 1) พัฒนาการบทบาทรัฐในการสร้างแรงงานสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมไทย ได้เป็น 4 ยุค ยุคที่ 1 เริ่มดำเนินการสร้างระบบการศึกษา 2527-2539 (ผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานอุตสาหกรรม) ยุคที่ 2 การปฏิรูปการศึกษา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในระบบอาชีวศึกษา ยุคที่ 3 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และ ยุคที่ 4 การสร้างอาชีวศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ให้อาชีวศึกษาเป็นสากลและมีความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น 2) บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาสู่ตลาดอุตสาหกรรมพลาสติก ประกอบด้วย 1. บทบาทรัฐในการกำหนดนโยบายในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคี และ 2. บทบาทรัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จโดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3) ปัญหาและอุปสรรคบทบาทรัฐในการดำเนินนโยบาย เกิดจากความไม่เพียงพอบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน และ 4) ข้อเสนอคือ รัฐควรให้อำนาจสถาบันการศึกษากำหนดโครงสร้างของหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน หรือสถานประกอบการในชุมชน เพียงแต่รัฐมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกเท่านั้น และรัฐควรส่งเสริมงานวิจัยในการพัฒนาฝีมือแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคี

ข้อเสนอแนะ

1. บทบาทรัฐควรใช้กลไกแห่งอำนาจในการอำนวยความสะดวกในแทรกแซงประเด็นที่ภาคอาชีวศึกษาไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้เอง อาจจะเป็นไปในรูปการให้อำนาจของสถาบันในการจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะมาสอนในสถาบันโดยการสร้างแรงจูงใจให้มีความใกล้เคียงกับการจ้างงานในภาคเอกชนเพื่อเป็นการแก้ไขสภาพปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการจัดการเรียนการสอน
2. บทบาทรัฐควรผ่านศูนย์วิจัยในการสำรวจความต้องการแรงงานที่แท้จริงในตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรม และนำมาปฏิรูปปรับเปลี่ยนสู่การปฏิบัติในการสร้างหลักสูตรที่สนองตอบตลาดแรงงานไม่ใช่ผลิตแรงงานตามท้องถื่นในรูปแบบเดิม ๆ ที่ไม่ได้ผลิตบนพื้นฐานความเป็นจริงของความต้องการตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมในสังคมไทย
3. บทบาทรัฐผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างแรงงาน ผลิตแรงงาน ควรมีการทำงานเชิงบูรณาการที่ต่อเนื่องผ่านการกำหนดนโยบายหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และรัฐก็ต้องสนับสนุนงบประมาณตามความเป็นจริงในการดำเนินการสร้างแรงงานที่มีคุณภาพ ศักยภาพ เพียงพอในการปฏิบัติงาน

4. ด้านนโยบายของรัฐส่วนกลางขาดการต่อเนื่อง เป็นผลมาจากการเปลี่ยนทีมบริหารหรือความไม่มั่นคงของการเมืองส่งผลมาสู่ความต่อเนื่องของนโยบายและกิจการของหน่วยงานรัฐ ดังนั้นในกระบวนการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาจำเป็นต้องมีความต่อเนื่องเพราะต้นทุนในการสร้างแรงงานจะค่อนข้างสูงหากจะมีการปรับเปลี่ยนดังกล่าว

สรุป

จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทรัฐในการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคีสู่อุตสาหกรรมพลาสติก จึงเป็นเรื่องของรัฐที่ต้องการพัฒนาประเทศให้พ้นจากยุค ไทยแลนด์ 3.0 ที่มีรายได้ปานกลาง มีความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ 20 ปี พื้นฐานหลักในการพัฒนาคือคน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องคือการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่รัฐต้องการให้เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาประเทศ และสถาบันอาชีวศึกษาทวิภาคีหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่รัฐต้องการขับเคลื่อนจากโรงเรียนสู่โรงงานผลิตแรงงานอาชีวศึกษาฝีมือทักษะสนองตอบสถานประกอบการ ดังนั้นในการศึกษาการสร้างแรงงานอาชีวศึกษาทวิภาคีจึงเป็นเรื่องที่รัฐจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องลงทุน ผ่านมาตรการความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

- กล้า ทองขาว. (2534). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนา, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จุมพล หนีพวนิช. (2554). *การวิเคราะห์นโยบาย: ขอบข่าย แนวคิดทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปาริฉัตร จันทโร. (2555). การศึกษาระบบทวิภาคี ทางออกของปัญหาแรงงานไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 35(135), 30-33.
- สกนธ์ ชุมทัพ. (2548). “กลยุทธ์การนำนโยบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.” วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อนาคตประเทศไทยเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555)*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.